

סדנת מורים בנושא: דמות הבוגר הרצוי בית-ספר קהילתי "רקפת" כרמיאל

משימה:

- * כל מורה יחשוב ויתאר היכן הוא רואה את הבוגר הרצוי ויביא דוגמאות, אחר-כך נראה כיצד נשלב את המטרה הבית-ספרית בתחום המקצועי. (לומד חוקר וכדומה).
- * היכן אפיוני הבוגר המצוי רצויים אצלנו בשיעורים?
- * אפיון אחד ו- X דוגמאות אופרטיביות.
- המטרה היא להכין מאגר של תכונות הבוגר הרצוי - בשיעוריו ובפעילויותיו של המורה.
- * למידה אותנטית.

הסדנה נערכה בהשתתפות כל מורי בית-הספר כולל המורים המקצועיים, לאחר שמילאו את המשימה הנ"ל במשך זמן ממושך.

- תמיד אנו שואלים: "היכן אני (המורה המקצועי) משתלב בעשייה הבית ספרית". "היכן אני מתחבר, עם הבוגר הרצוי הבית ספרי".

לפניכם אפיוני הלומד הבוגר כפי שכתבנו במהלך השנה בכל דף – בכותרת מצוינת תכונה אחת, מורים שונים תארו וכתבו דוגמאות אופרטיביות המתאימות לה.

סובלני ויודע לכבד אחרים

א' – ילד המתייחס לסובבים אותו בכבוד יודע להשתמש במילים: סליחה, תודה, בבקשה וכו'. ילד מנומס, לעיתים מדחיק סיפוקים רגועים. קבלת האחר, השונה, מקשיב לדעותיהם של אחרים גם אם הם לא חושבים כמוהו.

ז' – אין לי דוגמא – מצטערת!

יצירתי ובעל דמיון

ז' – הבסיס של כל העשייה במקצוע שלי (אומנות) היא ליצור לומד יצירתי ובעל דמיון. שגיאה מכיתה ד' נוהג לתכנן עבודות באופן מאד יצירתי ומפעיל את דמיונו בפתרון בעיות שהוא ואחרים נתקלים בהם.

א – ב – ב - פינת משחק סביבה לימודית ברחבה. לוח נמוך ליד השירותים המיועד לשימוש הילדים.

כיתה ד'. מפה גדולה המדגימה בצורה ברורה את המקומות והאתרים, שילוב תוצרים מאמרים של הילדים על המפה עצמה.

כיתה ז' את הנושא: "אני כותב שיחה" ניתן לקשר לנושא תקשורת. אחד מסוגי התקשורת הוא התקשורת הבין-אישית. הדו-שיח בין האנשים ומשמעותו.

כיתה ד'. קוראים וכותבים על מה שבוחרים. אני משתמשת בפניה זו באופן הבא: הבאת קטעי עתונות/ספרות/חומרים אחרים על ידי ועל ידי התלמידים וכתבת רשמים/התייחסויות/ביקורת וכו'.

מנומס

פ' - בזמן מליאה התלמיד מקשיב לדברי המורה ולדברי חבריו ולא מתפרץ לדברי אחרים. בחדר אומנות מקומות הישיבה אינם קבועים, המקום נקבע לפי הטכניקה שהתלמיד מחליט לעבוד בה, לכן צריך להיות ברור איך התלמיד בוחר ושלא יהיו דחיפות וויכוחים בנושא.

ח' - בזמן המליאה כאשר מתקיים דיון בכיתה עליהם להתערב בדיון על פי כללי ניהול הדיון.

מ' - הילדים יודעים שלכיתת מוסיקה לא נכנסים עם אוכל ושתייה. כשילד יוצא או נכנס לכיתה לפי הצורך בזמן שהכיתה שרה או מאזינה ליצירה, הילד מחכה על-יד הדלת עד סוף השיר או היצירה ואז עובר למקומו. לא יושבים עם מעילים על יד האורגנית כי זה לא מכובד.

א' - ילד שיודע להשתמש בכללי הנימוס המקובלים משתמש במילות הנימוס. הילדים יודעים שבמליאה כאשר רוצים לדבר יש צורך להצביע, לא להתפרץ לדברי אחרים, ולהקשיב לדברי אחרים. אין אוכלים ואין שותים במליאות וכמובן שלא לועסים מסטיק.

שותף להחלטות

ח' - בשיעורי סידור התפילה התלמיד בחר מהמעניין אותו בנושא וניווט את הכיתה בהמשך הנושא. הציע פעילויות, שאל שאלות ושער השערות.

ז' – בדעתי לשתף את התלמידים בבחירת ובתכנון תכנית הלימודים לשנה"ל הבאה.

רוצה ללמוד

א' – ילד בעל מוטיבציה ללמידה שמבצע משימות המוטלות עליו ללא צורך בדרבון המורה.

ז' – בדרך כלל התלמידים מאד מעונינים להגיע לשיעור, כאשר הם "מפסידים" שיעור הם נוהגים להתלונן על כי יש להשלים להם שיעור תחת זה שהפסידו.

תורם

א' – תלמיד התורם מידיעותיו לחברי הכיתה, תורם במליאות ובעבודה בקבוצות.

ז' – בני מכיתה ד' נוהג להביא לביה"ס מיני שאריות חומרים ומוצרים שונים שבבית לא זקוקים להם.

נקי ואסתטי

א' – ילד המגיע לביה"ס בלבוש נקי, מסודר וצנוע. ילד שמחברותיו וספריו עטופים והסדר בהם נשמר. ילד השומר על ניקיון הכתה, התיק, המגרה וכו'.

ז' – אתי מכיתה ד' נוהגת לעבוד בכיתה בצורה מסודרת ונקייה. היא מקפידה להשליך את השאריות לסלסילות האשפה שעל השולחן, מרוקנת את הסלסילות לאשפה ומקפידה לנקות אחריה את סביבתה ואף את סביבת האחרים. הילדה בעצמה מקפידה לבוא בצורה נקייה.

בעל מיומנויות (לפרט איזה מיומנות)

ב' – בחדר גואש הדגש בהחזקה נכונה של המכחול – הנחת מכחול נכונה. בצבעי פנדה, שימוש בטכניקות של מריחה, כיסוי שטחים. בנושא של ערבוב צבעים על פני השטח, בכיתה ד' הדגש העיקרי היה על טכניקה של פנדה.

א' – ילד שיודע ליישם מיומנויות שלמד בנושאים שונים. ילד שיודע להשתמש בכמה שיותר מיומנויות.

ז' – מיומנות קריאה – בשיעור זהירות בדרכים כאשר הילדים צריכים לעבוד עם חוברות עבודה, הילדים "מסתדרים" בזוגות ובשלוש ומסייעים זה לזה, כאשר הילד אשר קורא טוב יותר מקריא מהחברות (כיתה ב').

ממושמע

א' – ילד הממושמע להוראת המורים, אנשי הצוות או הבוגרים ממנו גם אם הבקשה היא לעשות משהו בניגוד לרצונו. ילד המתגבר על יצריו.

ז' – בתום שיעור כאשר יש צורך להפסיק את העבודה ולהתחיל לנקות ישנם ילדים אשר מייד מפסיקים לעבוד ומתחילים לנקות ולהתארגן, לעומתם ילדים שממשיכים לעבוד וכלל לא מתייחסים לכך שהשיעור למעשה הסתיים, הם ממשיכים לעבוד.

רגיש

א' – ילד הרגיש כלפי החברה. מרגיש אמפתיה כלפי חבריו במצבים מסוימים כמו: עצב, פחד, כעס, שמחה, אושר וכו'.

ז' – אופיר מכיתה ד' עוזר הרבה פעמים לתלמידים מתקשים בעבודתם. לעיתים הוא מתנדב לעזרה לילד שלא תמיד מעוניין לעבוד או שמעט מצוברה. רגישותו של אופיר לרגשות האחר היא מאד גבוהה.

מעריך

- ד'** - בכיתה ב' אני עובדת עם קבוצה על שיפור הכתיבה. במהלך הכתיבה אני מבקשת מהר למצוא מילה, אות או שורה שהם חושבים שהצליחו לכתוב אותה, כך הם נותנים לעצמם הערכה חיובית ולעיתים גם מציינים היכן הכתיבה היא מוצלחת.
- ז'** - במליאה, בסיכום נושא, הילדים מעריכים את התוצרים של חבריהם - האם המוצר מוצלח או לאו - ע"פ קריטריונים ל"המוצר המוצלח".
- מ'** - אני רואה את זה כהכנה של הילדים למפגש עם ההורים בסיום הנושא הנלמד, רצון לעזור בכל דבר, כמה מהם אפילו נשארו עד 3.30 כדי לעזור (להעמיד דברים) - בדפי משוב אחרי שסיימתי ללמד נושא, הרגשתי טוב מאד אפיון הזה.
- ט'** - לאחר מתן משימות שונות באופן זוגי, אישי או קבוצתי ישנו דיווח במליאה. לעיתים אני דורשת התייחסות, הערכה בונה ביחס לעבודתו של האחר, הוספה על דבר האחר. ההקפדה מצדי היא שיש מקום להעריך את האחר, אך להקפיד על ביקורת בונה בהתאם לקריטריונים ואמות מידה מקובלים.
- א'** - בנושא הירח והחודש הילדים עשו עבודה במקום מבחן. הרכבנו קריטריון לבדיקת העבודה במשותף והילדים העריכו את העבודה של חבריהם עפ"י הקריטריונים שנקבעו, גם אני בדקתי את העבודות על-פי אותם קריטריונים. כמו כן ישנו מרכז למידה בכתיבה יצירתית בכתתי, בו הילד נדרש להעריך את כתיבתו על פי כרטיס הערכה. לדעתי צריף לשתף את הלומד בהערכת עבודותיו ועבודות חבריו יותר ממה שמתבצע בפועל בכיתות.

מכוונות עצמית

- מ'** - רוב הכתה לומדת משימות שונות מחוץ לכותלי הכיתה וגם בפינות שונות בזמן שקבוצה קטנה לומדת (בהקניה) עם המורה בתוך הכתה. במשך תקופה ארוכה של לימוד הנושא הרגשתי אצל הילדים את האפיון של מכוונות עצמית.
- כשאני עובדת עם קבוצות חקר, הילדים מקבלים משימות בכתה ולומדים לבד.
 - בכל ההפסקות בכיתה מוסיקה נשארים 10 ילדים ומנגנים באורגניות עם אוזניות. ילד אחראי מקבל מפתח וסוגר את הכתה מבפנים.
 - להכנת סיכום נושא עם ההורים (בנושא "באך") הילדים הכינו את התפקידים וקטעי קריאה בעצמם.
- פ'** - בזמן הכנת חלונות אופנה ובאומנות הבמה הילדים עבדו באופן עצמאי. כל ילד בחר במה הוא מסוגל לתרום, בחר את החומרים, התייעץ איתי על אופן העבודה בתוך מסגרת הזמן שהוקצב לו וכלכל את מעשיו.
- בדרך כלל בשיעורים שלי יש מספר משימות וילדים יכולים להחליט למה להתחבר, באיזה חומרים ובאיזה גודל לעבוד. למשל, עם כיתה ד' בנושא העץ, חלק פסל פסלים בגבס, חלק עבד בקימוט חומרים, חלק בצבעי פנדה.
- ז'** - בנושא ה"טכסטיל" לכיתה ו' – על התלמידים היה לבחור במוצר הנראה להם ביותר מבין מגוון רחב של אפשרויות.
- ב"מעבדת חומרים" על התלמידים לבדוק ולהגיע למסקנות. לפי המסקנות האישיות על הילד לבחור במשימות.

ט' - במסגרת מרכז הלמידה בנושא – "יישום סכסוכים בדרכים לא אלימות" – ישנן משימות שונות. לאחר מליאה קצרה כל תלמיד מתחבר למשימה הקרובה אליו ביותר, עובד באופן עצמאי (אישי או קבוצתי) ועובר הלאה למשימות הבאות לפי קוד אישי והחלטה שלו.

א' - בכתיבה יצירתית הילדים בוחרים לכתוב על הרגשתם באותו היום – הילד בוחר נושא לכתיבה. הילד בוחר משימות מדי יום מתוך משימות הבחירה. הילדים בוחרים כרטיסי עבודה בחשבון בנושא שאני בוחרת לתרגיל. בזמן ההקניות הילדים מבצעים את משימותיהם וכשהם זקוקים לעזרה הם כותבים את שמם על הלוח והמורים שנבחרו לאותו יום עוזרים להם.

לומד סקרן

פ':

- כשהובאו לכתה ספרים על מסכות בעמים שונים והתלמידים התבוננו בעניין בדוגמאות.
- לאחר המליאה על צבע בטבע (צבע הסוואה) הילדים התבוננו בספרים על הנושא

מ':

- כשהתחלתי נושא הילדים העלו שאלות שעניינו אותם בנושא
- בדף משוב בתום הנושא הנלמד, אחת השאלות הייתה: "האם את/ה רוצה להיות שותף בבחירת הנושא הבא או שאתה מעדיף שיחליטו בשבילך? חלק מהילדים רצו להיות שותפים בבחירת נושא.
- בהפסקות הילדים פוגשים אותי וכל הזמן מבקשים שאני אלמד אותם לנגן שיר מסוים מוכר ואפילו כשאני תורנית, אני שרה להם את שמות התווים מהזיכרון, הם רושמים ורצים לחדר לנסות איך זה נשמע.
- רוב הילדים הלומדים נגינה (כיתות ב-ד) מעונינים לנגן גם יצירות של הקבוצות האחרות. הם לוקחים דפים של הקבוצות האחרות, לומדים לבד או בהפסקות או בבית וכשבאים רוצים שאני אשמע איך הם הצליחו.
- בכיתה א' אני עובדת על נושא ה"תקשורת" והמוקד הוא – התמונה. במפגשים הילדים התעניינו בסוגי התקשורת השונים; העלו שאלות סביב הקשר בין תמונה לתקשורת; בתיאורים מילוליים של תמונה הם גילו סקרנות לגבי המראה שלה, עיצובה וכו'.

ט':

בכיתות גבוהות ילדים מגלים סקרנות בנושאים שונים (כגון: חינוך מיני – מעניין למה?!); סמים ואלכוהול וכו'), מעלים שאלות, מעונינים להרחיב את הידיעות ועוד.

ז':

כאשר התלמידים נתקלים בחומרים או במוצרים מסוימים הם כל הזמן שואלים מאילו מרכיבים הם מיוצרים.

א':

ילדים שואלים הרבה שאלות בכיווני חשיבה רבים. מאז שבוע החשיפה בנושא המדעים ילדים רבים מכינתו שואלים אותי שאלות רבות מתחום המדעים. (השאלות לא בהכרח מהנושא שהם בחרו לחקר). יש לציין כי השאלות מביעות לעיתים תמימות, חוסר ידע, סקרנות ולעיתים אף ידע נרחב.

יודע לעשות רפלקציה – חשיבה לאחור

ד':

אני חושבת שבנושא זה עלי להשתפר וללמוד. אבל יש התקדמות. לדוגמא היום ליד חדרי שחקן ילדים ורבו על הלגו. הושבתי אותם לשוחח. הם טענו את טענותיהם ואחר כך הציעו פתרונות. בסוף השיחה שאלתי אותם: מה קרה בתהליך הזה של פתרון בעייתם. מה הוביל אותם לפתרון?

דוגמא נוספת עם תלמיד שקרא מילה שגויה אך הגיונית. שמחנו על כך ודברנו על מה שקרה. הוא הסביר למה בחר במילה ומדוע קרא אותה אחרת.

ז':

בשיעור סיכום נושא והערכת מוצר – על תלמיד מסוים היה להעריך את עבודת חברו, העבודה/המוצר לא הייתה מוצלחת – לא תפקדה כראוי. על התלמיד שהכין את המוצר היה להסביר מדוע המוצר אינו מתפקד, בזמן שהוא עשה חשיבה לאחור לגבי תהליכי העבודה הוא גילה שדילג על שלב אחד בתהליך ואז העדר אותו שלב, גרם ל"פספוס" בשלבים האחרים עד לסיום המוצר הלא מוצלח.

מ':

- זה מתבטא בדפי משוב בסיכום נושא.
- אחרי הקניות כל ילד היה צריך להגיד מה הדבר החדש שהוא למד מהקנייה שלא ידע קודם.
- בסוף שנה שעברה בשיעור אחרון בכל כיתה הילדים היו צריכים להגיד מה הם אהבו בשיעור מוסיקה במשך שנה ומה הם לא אהבו.

א':

אנו עורכים רפלקציה כמעט בסיומו של כל נושא – חשיבה לאחור, מה למדנו? מה עשינו? מה אפשר לשנות? ממה נהנינו? ממה לא נהנינו? לעיתים אני מבצעת עם הילדים רפלקציה באמצע נושא ואנו מקבלים החלטות לגבי המשך.

חברותי

ז':

הילדים אוהבים לעבוד בחברת ילדים אחרים.

א':

ילד שמח שאוהב לשתף ילדים רבים בהרגשותיו, יוצר קשרים חברתיים עם ילדים רבים. משחק, לומד בחברת ילדים.

עוזר ותומך

ז':

הילדים אוהבים מאד לעזור לי לסדר ולארגן את הכיתה, לסדר את פינת היצירה ואת הרחבה כמו"כ אוהבים לעזור לתלות על הלוחות – תוצרים (אם שלהם ואם של ילדים אחרים). כמו"כ הילדים אוהבים לעזור זה לזה. כאשר ילד מסוים מתקשה בעבודה כלשהי הילדים מסייעים ומסבירים לו בשמחה ובנכונות גדולה מאד.

א':

ילדים עוזרים לחבריהם בביצוע משימות, ועוזרים לחבריהם בעת כעס, בכי. כמו כן הילדים מאוד אוהבים לעזור בעיצוב הכיתה.

יודע לקבל החלטות

ז':

במערכת השבועית שאנחנו בונים, על הילד לקבל החלטות לגבי המשימות שלו בתחומים שונים כגון קטעי הקריאה, עליו לבחור אותם. בתהליך ההחלטה מנהלים דיון האם הקטע שבחר מתאים לו, מעניין אותו ועוד.

ט': (תלמיד חושב) במסגרת השיעורים מועלים אירועים שונים (הן על-ידי והן על ידי התלמידים, בעיקר על-ידם), עליהם נערכים דיונים ומתוכם ישנה הסקת מסקנות וקבלת החלטות בנוגע לחומרת האירועים. סדרי עדיפויות וכו'.

ז': מעבדת חומרים – על הילדים לדעת להסיק מתוך בדיקת תכונות חומר, וע"פ הסקת המסקנות עליהם להשתמש בחומר הנכון בהכנת מוצר זה או אחר.

ח': קבלת החלטות בנושא הלומד העצמאי – מה היתרונות והחסרונות שבדבר. אם אני מחליט לעשר דבר ולהעשיר את עצמי בידע בתחומים נרחבים – כגון קב' החקר או להישאר במסגרת המצומצמת ולדעת רק מה שצריך דעת. הפעלת שיקולי דעת בתהליך קבלת ההחלטות.

א': קבלת החלטות לגבי ביצוע משימות: באיזו משימה להתחיל ובאיזו משימה לסיים. קבלת החלטות לגבי משימות שבועיות. הילד קבל על עצמו החלטה בנושא חקר.

ז': - תלמיד חוקר – על הילד לחקור כיצד מורכב כסא, באילו שיטות ייצור השתמשו, סוגי כסאות שונים.

- כתה ב' נושא ערבוב צבעים
בזמן מליאה הילדים הכינו רשימה של צבעים, כשהלכו לחדר אומנות ערבבו צבעים והיו צריכים לרשום ליד הצבע איזה צבעים חדשים נוצרו כשערבבו את הצבע עם צבע אחר.

פ': כתה ו' נושא גוף האדם בתנועה:
הכתה התחלקה לקבוצות של עד ארבעה ילדים. כל ילד החזיק לידו דף ועפרון. כל תלמיד לפי-סבב דגמן לכל חברי קבוצתו תנועה. תלמידים ציירו את התנועה בשיטת איש הגפרור. מטרת הניסוי לחקור איך נראה הגוף בתנועות שונות. איך נוצרת התנועה

כיתה ה' נושא – קינת דוד
התלמיד קרא את הקטע, סימן משפטים שמשתמים בהם בחיי היומיום מעבר לעבודה הקבוצתית – שאל שאלות על הקטע, עבד עם ספר פירוש, כתב תשובות לשאלות שנשאלו בתחילת העבודה.

א': ילד החוקר נושא מסוים ועובר תהליך לימודי עד שהוא מגיע לידי גילוי דבר חדש והסקת מסקנות. בנושא המילון, הילדים חקרו בקבוצה את האינפורמציה שאפשר לגלות מהמילון.

איכפתו

פ': כתה ה' הכינו חלון. כל יום שאני מגיעה פונים אלי בהסבר מה אפשר לתקן ואיך יש לבצע את התיקון.

ט,; במסגרת השיעורים שלי עולים מפי התלמידים נושאים קצת יותר אישיים ואינטימיים. הרבה פעמים נתקלתי באכפתיות של תלמידים מסוימים כלפי האחרים; בהזדהות; במתן משובים מחזקים ותומכים.

ז':

הילדים תמיד דואגים ליידע אותי כאשר תיקיות נופלות מהקיר או עבודות הנופלות מהקירות ברחבות וכדומה. יש לפעמים שילדים מתקנים בעצמם.

א':

ילד שאיכפת לו מסביבתו, מחבריו לכתה, מחזות הכתה ומניקיונה. ילדים רבים מתנדבים לעזור לתלמידים מתקשים, מתנדבים להיות מורים. מנקים ומסדרים את הכתה כאשר היא מלוכלכת לעיתים גם בסוף יום.

בוגר הרצוי המשתתף בעשייה/בתוכנית הלימודים

ט':

בכיתה ו' אפשרתי לתלמידים להיות מעורבים באחד מן הנושאים (או יותר) שיילמדו בכיתה. העליתי על-גבי כרטיסיות נושאים שונים הלקוחים מעולמם של התלמידים (בגילאים הרלוונטיים). פיזרתי אותם בכיתה. המשימה שניתנה היא שכל אחד מבין התלמידים יתחבר לנושא/ים מסוימים שעליהם היה מעוניין להרחיב את הידיעות/להתנסות/להביא מידע או הפעלה לכיתה וכו'... לאחר בחירת הנושא התלמידים נתבקשו לכתוב מדוע בחרו בנושא? מהן השאלות שהיו רוצים מענה עליהן? וכו'... בפועל נוצרו "קבוצות עניין" סביב נושאים משותפים ובעקבותיהם התוצרים.

ז':

כאשר תלמיד מבקש להכין מוצר מסוים אשר מוצא חן בעיני והוא מעוניין להכין אותו, אני נוהגת לבקש מאותו תלמיד שירשום את ה"רעיון" וכיצד הוא רואה את המוצר משתלב בתכנית הלימודים. במידה ויש לי יכולת להכניס את ה"רעיון" לתוך תכנית הלימודים אשמח לעשות זאת. לעיתים אני משלבת את המוצר שהילד ביקש בעשייה השוטפת. דוגמא: תלמיד ראה דוגמא של עבודה מסוימת בכיתה אשר מצאה חן בעיניו וביקש להכינו, אישרתו לו להכין את המוצר, על אף שלא היה שייך לרצף באחד השיעורים.

א':

הבוגר הרצוי צריך להתאפיין בכמה שיותר תכונות שהוזכרו בשמש האסוציאציות. אני שיתפתי את הלומדים בשני נושאים שנלמדו בכתה: הירח והחודש והמשל. בירח והחודש כל ילד התבקש לכתוב שאלות המעניינות אותו בנושא ולהגיש לי. אני כתבתי את כל השאלות של הילדים על דפים והכנתי מאגר שאלות. בניתי את תוכנית הנושא עפ"י תחומי העניין של הילדים ועפ"י דעתי לגבי כיצד צריך הנושא להילמד. לאחר מכן, הילדים התבקשו לעשות עבודה: לבחור כ-10 שאלות שעוסקות באותו עניין מתוך מאגר השאלות לכתוב את המכנה המשותף שלהם ולענות עליהם. נעשתה הערכת עמיתים והערכה שלי. בנושא המשל בניתי חלק מהתוכנית בשיתוף עם הילדים, הורים, מורים מקצועיים וחלק מתלמידי כיתה ו'. התחשבתי בדעותיהם ורצונם במהלך הלימודים.